

Sammanfattning från den cirkulära konferensen 2025

Circular Sweden´s konferens den 5 maj 2025 samlade beslutsfattare, forskare, företag och politiker för att tillsammans diskutera hur vi kan accelerera omställningen till ett cirkulärt samhälle. Här följer en sammanfattning av programpunkterna:

Inledning

Viveke Ihd, ordförande Återvinningsindustrierna

Viveke hälsade välkommen och betonade vikten av samverkan och politiskt ledarskap för att möjliggöra den cirkulära omställningen. Hon presenterade Circular Sweden´s medlemsföretag och sina förväntningar inför dagen.

Ellen Einebrant, vd Återvinningsindustrierna, modererade därefter följande paneler och samtal:

EU:s och näringslivets roll i den cirkulära omställningen

Marie Trogstam, avdelningschef hållbarhet och infrastruktur, Svenskt Näringsliv

Marie betonade att cirkulär ekonomi nu erkänns som en avgörande möjliggörare inom EU:s Clean Industrial Deal. Hon lyfte att näringslivet har en nyckelroll i den cirkulära omställningen, något som också tydligt uttrycks i EU-kommissionens mission letter. Marie lyfte också Svenskt Näringslivs egna 42 förslag för ökad cirkularitet – varav 14 nu är genomförda eller på väg att bli det – men konstaterade att mer behövs, inte minst i arbetet mot miljöbrottslighet.

Marie lyfte designfasens betydelse, då stora delar av produkters klimat- och resursavtryck avgörs redan där. Hon betonade också vikten av att tänka globalt, med särskilt fokus på hur Sverige kan samla ett brett och framåtlutat näringsliv i omställningen. Marie besvarade frågor om Sveriges roll internationellt, hur fler cirkulära förslag ska realiseras, och underströk behovet av marknadsdrivna lösningar och frivilliga initiativ – särskilt kopplat till att stärka efterfrågan på cirkulära material.

Ökad cirkularitet – en framåtblick

Per Klevnäs, partner, McKinsey & Company

Per lyfte att hälften av materialflödena i EU endast används en gång innan de går förlorade. Dessa flöden står för cirka 850 miljoner ton koldioxid per år – vilket gör cirkularitet till en avgörande klimatfråga. Han presenterade sex drivkrafter som måste samverka för att skapa systemomställning: skärpt reglering, ökande koldioxidpriser, tryck från värdekedjor, försörjningstrygghet, teknologisk utveckling och nya affärsmodeller.

Per pekade på att Europas cirkulära ekonomi har potential att femdubblas till 2040. Om rätt åtgärder vidtas kan 80 % av materialbehovet täckas med återvunnet material. Han framhöll att teknikerna för ökad cirkularitet redan finns – utmaningen ligger i att skala upp dessa lösningar och anpassa systemen. Med ett ökat tryck från EU-reglering och nya verktyg som CBAM (EU:s gränsjusteringsmekanism för koldioxid) finns nu förutsättningar för att återvunnet material ska bli mer konkurrenskraftigt än primär råvara. Cirkularitet är inte bara en miljöfråga, utan också en fråga om konkurrenskraft och säker försörjning.

Panel: Textilens cirkulära utmaningar

Yvonne Augustsson, sakkunnig textil, Naturvårdsverket

Marcus Hartmann, Regional Head of Public Affairs & Sustainability, H&M

Åsa Degerman, policy specialist, Södra

Emma Enebog, projektledare, RISE

Det blev en engagerad diskussion kring kvotplikt, incitament, producentansvar och harmonisering av tillsyn. Yvonne beskrev utmaningar i att nyttja insamlat material och gav en inflygning i EU:s textilstrategi. Marcus berättade om investeringar i projektet Syre och mål om 50 % återvunnet till 2030. Åsa beskrev Södras unika process för postkonsumtextil och behovet av en cirkulär marknad och policy. Emma lyfte forskningsprojekt, digitala värdekedjor och vikten av uppskalning.

Panel: Cirkulära flöden i livsmedelskedjan

Mattias Gustafsson, VD, Soilfood Sweden

Pontus Björkdahl, hållbarhetschef, Svenska Retursystem

Niklas Engberg, Senior Manager Public Affairs, Coca-Cola Europacific Partners

Åsa Domeij, hållbarhetschef, Axfood

Samtalet hade fokus på hur resurser cirkulerar från jord till bord. Behovet av regelförenkling och efterfrågestimulans var centralt. Mattias presenterade Soilfoods affärsmodell och hinder i form av lång handläggning. Niklas lyfte arbete med Coca-Colas förpackningar, 100 % återvunnet material och utvecklad kemisk återvinning. Åsa berättade att svinn i butik är nere i 0,9 % och beskrev digitaliseringens roll och kraft för att öka hållbarheten i livsmedelsbranschen. Pontus visade på logistikens klimatpotential kopplat till returbackar, och resultatet om 40 000 ton koldioxidminskning 2024.

Samtal med miljöministrarnas statssekreterare

Daniel Westlén, klimat- och näringslivsdepartementet

Statssekreteraren berättade att ny textillagstiftning snart finns på plats, och att det är i linje med ministrarnas prioriteringar. Han lyfte även regeringens starka stöd till EU:s Clean Industrial Deal och poängterade vikten av att skapa lika villkor för näringslivet. Han betonade att politiken inte enbart ska begränsa, utan också aktivt stimulera efterfrågan på återvunnet material och cirkulära lösningar.

Daniel uttryckte särskild stolthet över att regeringen reformerar avfallslagstiftningen. Han lyfte även att de cirkulära frågorna är ämnesövergripande och kräver bättre koordinering mellan departement och myndigheter. Naturvårdsverket pekades ut som central för tillsyn, marknadskontroll och för att föra Sveriges talan inom EU.

Inom ramen för Chemicals Action diskuterade han vikten av att både stärka EU:s konkurrenskraft och samtidigt höja skyddsnivån, särskilt kopplat till kemikalier. Daniel betonade också att näringslivet är den viktigaste aktören i den cirkulära omställningen.

Resurseffektivitet i fokus - för en robust och konkurrenskraftig ekonomi

Johan Kuylenstierna, Naturvårdsverket

Johan betonade att vi står inför flera samtidiga kriser och att klimatomställningen i sig inte löser naturresursfrågan. Vår nuvarande resursanvändning är ohållbar och det krävs ett tydligare systemperspektiv. Han lyfte att 1,5-gradersmålet redan överskridits sett till genomsnittlig global temperatur, vilket visar på behovet av att skala upp cirkulär ekonomi betydligt snabbare.

Sveriges unika kunskapsbas och höga miljöambitioner ger oss ett särskilt ansvar att påverka de stora aktörerna globalt. Naturvårdsverket har nu ett tydligt uppdrag att leda och samordna cirkulär ekonomi i Sverige, och Johan underströk att detta arbete måste ske i nära samverkan med industrin, forskningen och kommunerna. Han nämnde särskilt samverkan inom textil, plast och arbetet i det nationella avfallsrådet som avgörande.

Johan lyfte också ett säkerhetspolitiskt perspektiv – även NATO ser i dag hot mot klimat och biologisk mångfald som frågor som påverkar samhällets resiliens. Detta understryker vikten av att integrera cirkulär ekonomi i bredare samhällsplanering.

Panel: Elektronik och batterier

Tobias Narvinger, VD, Stena Recycling Sverige

Annika Kühner, hållbarhetsexpert, Electrolux

Christian Junestedt, expert inom kritiska råmaterial, IVL

Det var en tekniktung panel med fokus på kritiska råmaterial och återvinningssystem. Samtliga pekade på behov av ekonomiska incitament, långsiktiga mål och nationella styrmedel. Christian beskrev utmaningen med låga återvinningsgrader och vikten av kommande lagstiftning kring ekodesign och digitala produktpass. Annika lyfte Electrolux mål om 35 procent återvunnen plast och stål till 2030, samt vilka metaller som prioriteras. Tobias beskrev investeringar i storskalig batteriåtervinning och behovet av snabbare tillståndsprocesser.

Panel: Cirkulärt byggande och inredning

Susanna Lind, hållbarhetschef, Ragn-Sells
Johanna Nordell, hållbarhetschef, IKEA Sverige
Anna Graaf, hållbarhetschef, White Arkitekter
Thibault d'Ortoli, nordisk hållbarhetschef, Tarkett

Byggsektorn står inför stora omställningar. Panelen lyfte hinder och lösningar för att få ekonomi i återbruk, förändra metoderna för upphandling och möjliggöra cirkulära flöden. Anna efterfrågade en resurshushållningsplan och tydliga regler i bygglagstiftningen. Thibault efterlyste förändrad offentlig upphandling. Johanna lyfte funktionsupphandling som lösning och behovet av slopad dubbelbeskattning. Susanna pekade på frival och ägarskapsfrågor som centrala.

Forskningsspaning

Jonas Grafström, Vice VD Ratio – Näringslivets forskningsinstitut
Ann-Charlotte Mellquist, Senior forskare cirkulär ekonomi och enhetschef, RISE

Två viktiga röster från forskningsfronten visade på behovet av både ny kunskap och bättre förutsättningar för att stödja den cirkulära omställningen. Båda betonade vikten av tvärvetenskapligt samarbete och långsiktig, strategisk finansiering för att forskningen verkligen ska kunna bidra till en skalbar cirkulär ekonomi.

Anne-Charlotte beskrev kapitalbrist som ett konkret hinder för cirkulära affärsmodeller, särskilt i den tidiga fasen. Hon lyfte behovet av att utveckla finansiella instrument och nämnde pågående forskningsprojekt om cirkulär finansiering på RISE.

Jonas lyfte att cirkulär ekonomi ofta hamnar vid sidan av den breda omställningsforskningen. Han efterlyste att cirkularitet integreras som en självklar del av forskningen om klimat, industri och hållbarhet – inte som ett isolerat spår.

Reflektion

Mattias Goldmann, 2030-sekretariatet

Mattias levererade en engagerad avslutning där han sammanfattade eftermiddagen med både allvar och framtidstro. Han konstaterade att nästa stora globala kris sannolikt blir en klimatkris – men samtidigt har den cirkulära ekonomin fått ett uppsving tack vare de säkerhetspolitiska och geopolitiska hot vi ser i världen. Den som verkar inom den cirkulära ekonomin har en tryggare position i framtidens ekonomi, eftersom man bidrar till "security of supply".

Mattias pekade på att det nu gått 30 år sedan de första klimatförhandlingarna och att det är dags att låta cirkularitet ta sin rättmätiga plats som motor i klimatpolitiken. Han hänvisade till Draghi-rapporten, som kan ses som facit för kommande års prioriteringar, och lyfte CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) som ett avgörande verktyg för att gynna cirkulära affärsmodeller och rättvisa konkurrensvillkor.

Som alltid bjöd Mattias på både konkreta insikter och strategisk omvärldsanalys, och uppmanade deltagarna att fortsätta driva på för en cirkulär omställning i sina respektive roller.

Politisk panel: Framtidens cirkulära politik

Jytte Guteland (S)

Katarina Luhr (MP)

Helena Storckenfeldt (M) fick förhinder, men Socialdemokraterna och Miljöpartiet tog tillfället att tydligt lyfta sina prioriteringar. Panelen blev en engagerad diskussion om vad som krävs politiskt för att driva omställningen framåt.

Jytte Guteland lyfte att S redan i sin kommittémotion lägger stor vikt vid cirkulär ekonomi. Hon betonade behovet av fler producentansvar, ekonomiska incitament samt vikten av att driva dessa frågor upp på EU-nivå. Katarina Luhr berättade att MP kommer presentera en särskild riksdagsmotion om cirkulär ekonomi till hösten. Hon underströk att kvotplikt är ett viktigt verktyg, och efterlyste sänkt moms på återbrukade produkter – särskilt de som redan momsbeskattats tidigare. Båda pekade på att cirkulär ekonomi kräver tydliga mål, politisk enighet och samordning inom riksdagen.

Avslutning

Ellen Einebrant, verksamhetsledare Circular Sweden

Ellen sammanfattade dagen och tackade alla medverkande. Hon betonade att EU kommer att fortsätta driva den cirkulära utvecklingen framåt – inte minst när det gäller kritiska råmaterial och textil. Men det finns mycket som behöver hända även nationellt, till exempel för att skapa mer cirkulära flöden i livsmedelskedjan och byggsektorn.

Hon underströk att det är tydligt att företagen har höga ambitioner och att många redan är i gång. De möjligheter och utmaningar som lyfts under dagen behöver nu tas vidare. Ellen avslutade med en uppmaning till fortsatt dialog och samverkan under det efterföljande minglet – för att gemensamt fortsätta omställningen mot en mer cirkulär ekonomi.